

Примаков Каміль Юрійович

Кандидат юридичних наук, докторант кафедри політології, соціології та публічного управління

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (м. Дніпро, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-6143-8474>

e-mail: primakov_k@ukr.net

**ПЕРЕВАГИ І ТРУДНОЩІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРАКТИК
МЕДІАЦІЇ В ПУБЛІЧНУ ПОЛІТИКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ**

Резюме

У статті розкрито можливості медіації для підвищення ефективності публічної політики в сучасній Україні. Проаналізовано Закон України «Про медіацію», Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації) на предмет встановлення медіабельності конфліктів (спорів) у сфері публічної політики. Зокрема, з'ясовано, що медіабельність конфліктів (спорів) у сфері публічної політики означатиме відповідність конкретним критеріям (умовам), за якими забезпечується ефективність та/або можливість процедури медіації.

Визначено переваги і недоліки медіації в публічній політиці сучасної України. Зокрема, до переваг медіації в публічній політиці віднесено: покращення комунікації; посилення співпраці; поліпшення вирішення проблем; ухвалення більш креативних рішень; зменшення конфліктів; економія коштів та інших ресурсів. До перешкод імплементації медіації в публічну політику сучасної України віднесено: наявність різноманітних інтересів зацікавлених сторін, що призводить до суперечливих пріоритетів, а це може ускладнити зусилля з медіації; брак довіри між зацікавленими сторонами; складність питань публічної політики, що може призвести до непорозумінь або дисбалансу сил; мінливість політичного середовища, що ускладнює створення стабільного середовища для переговорів; наявність культурних та мовленнєвих бар'єрів; недостатня обізнаність та розуміння процесів медіації серед політиків та громадськості, що посилює опір застосуванню медіації; обмеженість ресурсів.

Доведено, що політична медіація набуває важливого значення для встановлення режиму сталої публічної політики та утриманні її на належному функціональному рівні, що покликано сприяти налагодженню взаємодії між зацікавленими сторонами. Наголошено, що саме завдяки політичній медіації стає можливим на основі ефективної комунікації між сторонами конфлікту досягати взаєморозуміння, що в підсумку сприяє виробленню політики, яка покликана задовольняти потреби громади, окремих соціальних груп. Тим самим забезпечується прозорість ухвалення публічно-політичних рішень, зміцнюється довіра до влади та її підтримка з боку населення, що має вирішальне значення для довготривалості публічної політики в сучасній Україні.

Ключові слова: медіація; медіабельність конфліктів; публічна політика; політична комунікація; брак довіри; різноманіття інтересів; мінливість політичного середовища; сталість публічної політики.

Вступ

Роль медіації (посередництва) у різних сферах суспільного життя невпинно зростає. І сфера публічної політики тут не є виключенням — у сучасних умовах саме політична медіація сприяє налагодженню дієвого діалогу між сторонами конфліктної / спірної ситуації, що в підсумку покликано привести до ухвалення взаємоприйняттого публічно-політичного рішення. Завдяки застосуванню технології та інструментів політичної медіації стає можливим досягти взаєморозуміння між сторонами і консенсусу по ключових питаннях, що, безсумнівно, призведе до підвищення ефективності публічної політики.

Суб'єкти публічної політики за допомогою медіації, за якою медіатор як нейтральна третя сторона організовує комунікацію між сторонами конфлікту / спору задля налагодження ефективної співпраці між ними, сприяють досягненню консенсусу по ключових питаннях. Особливого значення застосування медіації набуває у сфері публічної політики, де принципово важливо під час ухвалення публічно-політичних рішень враховувати різні точки зору та інтереси.

Одним із напрямів покращення якості публічно-політичної діяльності в сучасній Україні є медіація — посередницька практика вирішення конфліктних ситуацій. Призначення медіації в публічній політиці — поліпшення публічних комунікацій та сприяння встановленню консенсусу по ключових питаннях між учасниками політичних конфліктів. По суті, за допомогою медіаційних технологій утворюється своєрідний комунікаційний простір на основі транспарентності та інклюзивності, що є принципово важливими для розробки ефективної та дієвої публічної політики. Медіація дозволяє зацікавленим сторонам висловлювати свої занепокоєння та прагнення, що сприяє ухваленню більш виважених і обґрунтованих

політичних рішень. У цьому контексті медіація служить не лише інструментом вирішення проблем, але й механізмом побудови довіри між залученими сторонами.

Метою статті є розкриття можливостей медіації для підвищення ефективності публічної політики в сучасній Україні.

Методи дослідження

У дослідженні використано комплекс наукових методів. Зокрема, логіко-семантичний аналіз дозволив уточнити термінологічну базу дослідження, зокрема, щодо понять «медіація», «медіабельність конфлікту (спору)», «сталість публічної політики». Системний аналіз дозволив розкрити цілісність процесу політичної медіації, визначити особливості взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування, з одного боку, та населенням, окремими соціальними групами, інституціями громадянського суспільства — з іншого. Порівняльний метод використано для виокремлення переваг і труднощів імплементації загальних механізмів медіації у сферу публічної політики задля покращення взаємодії владних інститутів і громадянського суспільства. Аналіз нормативно-правових актів сприяв розкриттю умов припустимості медіації в сфері публічної політики. Зокрема, було проаналізовано Закон України «Про медіацію», Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації) на предмет встановлення медіабельності конфліктів (спорів) у сфері публічної політики.

Результати використання загальнонаукових і спеціальних методів дали змогу: охарактеризувати переваги медіації в публічній політиці сучасної України, визначити проблем імплементації медіації в публічній політиці та намітити шляхи їх вирішення, зокрема, через інтегрування різних стратегії медіації задля забезпечення інклюзивності та надання ефективності процесу ухвалення публічно-управлінських рішень.

Результати дослідження

Медіація є поширеним у світовій практиці методом вирішення спорів у різних сферах життєдіяльності людини та суспільства, вона сприяє ефективній комунікації між зацікавленими сторонами в різних контекстах, включаючи і впровадження публічної політики. Сфера публічної політики, за визначенням, має конфліктогенну природу, оскільки вона є ареною зустрічі різноманітних тлумачень, інтересів та цінностей, що часто утворює ґрунт для виникнення та загострення конфліктних / спірних ситуацій. За цих обставин медіація заохочує сторони до конструктивного діалогу щодо вирішення проблем у взаємоприйнятному для сторін ключі та забезпечує впровадження ефективної політики [1].

Традиційно медіація розглядається як альтернативний спосіб вирішення конфліктних (спірних) ситуацій, що виникли та розвиваються між

сторонами [2, с. 115]. Проте, внаслідок розширення сфери та галузі застосування медіації сьогодні посередницькі технології розвиваються і сприймаються не лише як спосіб врегулювання конфліктів (спорів), що вже виникли та розвиваються між сторонами, але і як певна усталена процедура, що спрямована на запобігання виникненню такого конфлікту (спору). То ж доречно залежно від мети проведення процедури медіації говорити про два види медіації: превентивну медіацію (медіацію запобігання спорів) та медіацію врегулювання спорів [3, с. 71].

В Україні на законодавчому рівні закріплена можливість при вирішенні конфліктних ситуацій (в т.ч. і в сфері публічної політики) запроваджувати процедуру медіації, яка згідно із Законом України «Про медіацію» [4] визначається як позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів.

Крім того в Україні медіація визначається як соціальна послуга, нормативне врегулювання якої здійснюється Державним стандартом соціальної послуги посередництва (медіації) [5], відповідно до якого посередництво (медіація) визначається як метод розв'язання конфліктів / спорів, за допомогою якого дві або більше сторін конфлікту / спору намагаються в межах структурованого процесу за участю посередника / медіатора досягти згоди для його розв'язання. Саме медіатор покликаний допомогти сторонам налагодити комунікацію, пояснити одна одній своє бачення конфлікту / спору, визначити шляхи його розв'язання, проаналізувати та за необхідності скорегувати можливі варіанти рішення, домовленості, а також досягти згоди щодо розв'язання конфлікту / спору та / або усунення / відшкодування спричиненої шкоди. Основні заходи, що становлять зміст соціальної послуги посередництва (медіації), форми роботи та орієнтовний час для їх виконання, передбачають допомогу у врегулюванні конфліктів, ведення переговорів, опрацювання шляхів та умов розв'язання конфлікту [5].

Зрозуміло, що не для усіх конфліктних (спірних) ситуацій можна застосовувати медіацію. Для успішного застосування медіації як способу урегулювання конфліктів (спорів) останні мають бути медіабельними, тобто відповідати конкретним критеріям (умовам), на підставі аналізу яких можна зробити висновок про ефективність / можливість процедури медіації. Під медіабельністю Тетяна Вільчик пропонує розглядати властивість юридичного конфлікту (правового спору), в силу якої він може бути урегульований безпосередньо сторонами конфлікту (спору) під час процедури медіації [6, с. 147]. До обов'язків медіатора відноситься вирішення питання щодо медіабельності конфліктної / спірної ситуації, яку йому доведеться вирішувати. І це має бути з'ясовано до початку процедури медіації. Такий

алгоритм у разі ухвалення негативного рішення щодо медіабельності політичного конфлікту / спору, стосовно якого планується запровадити процедуру медіації, дозволить зекономити фінансові та часові ресурси як зацікавлених сторін, так і власних ресурсів медіатора. Зокрема, медіатор має визначити ступінь ефективності проведення процедури медіації як способу урегулювання конфлікту (спору) між сторонами у конкретній ситуації.

Для визначення медіабельності конкретного конфлікту (спору), доцільно керуватись абсолютними та відносними критеріями [7, с. 106].

До абсолютних критеріїв того, що конфлікт (спір) не може бути вирішений за допомогою процедури медіації, відносять:

- наявність прямої законодавчої заборони на вирішення певного виду правового спору в порядку медіації, зокрема, п. 3 ст. 3 Закону України «Про медіацію» [4] чітко визначає, що медіація не проводиться у конфліктах (спорах), що впливають чи можуть вплинути на права і законні інтереси третіх осіб, які не є учасниками цієї медіації); суперечність предмету та змісту спору моралі й публічному порядку; наявність у спорі інтересів третіх осіб, які не беруть участь у медіації;

- недієздатність учасників медіації, зокрема, Закон України «Про медіацію» [4] встановлює, що вимоги недієздатності застосовується як до медіаторів (п. 2 ст. 9 визначає, що медіатором не може бути особа, яка має судимість, особа, цивільна дієздатність якої обмежена, або недієздатна особа), так і до сторін медіації (пп. 4 п. 2 ст. 17 визначає, що медіація припиняється у разі визнання сторони медіації або медіатора (медіаторів) недієздатною особою або особою, цивільна дієздатність якої обмежена).

До відносних критеріїв медіабельності конфлікту (спору) відносять:

- волевиявлення сторін і їх готовність до процедури медіації;
- щире прагнення сторін досягнути компромісу, взаємоприйняттого рішення по ключових питань;

- потенційна варіативність вирішення конфлікту / спору, тобто коли зацікавлені сторони мають декілька альтернативних варіантів вирішення проблеми і готові до позиційної варіабельності у рамках інтересів учасників медіаційного процесу;

- сторони зацікавлені у конфіденційності вирішення конфлікту / спору;

- сторони прагнуть швидкого й ефективного вирішення конфлікту / спору, коли сторони (або принаймні хоча б одна із сторін), вступаючи у медіацію, мають на меті вирішити проблему, а не затягувати її вирішення.

У сучасній Україні практика медіації запроваджується в різноманітних сферах суспільного життя. У зв'язку з цим Наталія Липовська і Євгеній

Бородін зазначає, що пріоритетним напрямом розвитку медіації є її застосування як самостійного виду діяльності з врегулювання публічно-правових спорів, що існує поряд з іншими способами захисту цивільних прав. У цьому випадку мова йде про медіацію як складову частину єдиної системи врегулювання і вирішення правових спорів органами державного управління [8, с. 12].

У сфері публічної політики сучасної України медіація має свої переваги і недоліки. До переваг медіації в публічній політиці сучасної України відносять такі:

- покращена комунікація: медіація сприяє відкритому та шанобливому діалогу між зацікавленими сторонами, допомагаючи запобігти непорозумінням та вирішити існуючі конфлікти, а також сприяє зміцненню довіри між зацікавленими сторонами. Основними засобами медіаторів під час переговорного процесу є переконання і надання допомоги у врегулюванні конфліктної ситуації. Разом з цим не варто виключати і використання політичного та економічного тиску на сторони конфліктної ситуації [9, с. 336 – 337];

- посилена співпраця: сприяючи співробітництву, медіація заохочує зацікавлені сторони працювати разом для досягнення спільної мети, пропагуючи почуття спільної відповідальності за відповідне рішення. З приводу ефективності співробітництва Сініша Вуковіч зазначає, що «здійснюючи обмін інформацією щодо своїх інтересів та вимог, сторони переглядають свої протиріччя та прагнуть до досягнення поставлених цілей. Досягнення спільних завдань вимагає від сторін відмови від своїх максималістських цілей та формулювання рішення на основі компромісу, який несе вигоди для всіх» [10, р. 47];

- поліпшене вирішення проблем: медіація дозволяє зацікавленим сторонам знаходити креативні (нетривіальні) рішення, які відповідають потребам та інтересам усіх залучених сторін, що призводить до більш стійких та взаємоприйнятних рішень;

- зменшення конфліктів: медіація допомагає вирішувати спори конструктивним чином, зменшуючи ймовірність ескалації конфліктів та пов'язаних з цим витрат;

- економія коштів та інших ресурсів: медіація може бути економічно ефективною альтернативою судовим процесам або іншим формам вирішення спорів.

Тобто медіація в публічній політиці в сучасній Україні слугує мостом для вирішення конфліктів та сприяння діалогу між зацікавленими сторонами. Однією з суттєвих переваг є її здатність сприяти спільному прийняттю рішень. Таке середовище співпраці заохочує сторони висловлювати свої

занепокоєння, що призводить до більш інклюзивних та репрезентативних політичних результатів. Безсумнівною перевагою є ефективність, яку медіація привносить у політичні процеси. Медіація, на відміну від традиційних формалізованих і бюрократичних процедур вирішення спірних питань, дозволяє швидше вирішувати проблеми, заощаджуючи час та ресурси для всіх учасників. Цей спрощений підхід є особливо цінним для вирішення нагальних суспільних питань.

У силу потенційно конфліктогенної природи сфери публічної політики надзвичайно важливо учасникам ухвалення публічно-управлінських рішень прагнути досягнення консенсусу по ключовим питанням, щодо яких точаться конфлікти / спори. Характеризуючи природу консенсусу, Людмила Корнута наголошує на тому, що в основі консенсусу лежить рішення, у підготовці та ухваленні якого суб'єкти вироблення публічної політики беруть свідому участь та щиро прагнуть до встановлення згоди по принципово важливим для них питань. Отже, консенсус є необхідною передумовою розв'язання конфлікту / спору — він визначає лише погодженість сторін щодо самого процесу вирішення проблеми, а ніяк не вказує на досягнення остаточного рішення. Тобто консенсус — це спосіб досягнення згоди та спільного рішення у публічно-правових спорах [3, с. 72].

Основним методом досягнення консенсусу вважаються переговори та перемовини, що є найкращими із альтернативних способів для вирішення конфлікту / спору. Це є особливо дієвим при застосуванні принципу «дистрибутивної справедливості», згідно з яким передбачається пропорційний (симетричний) розподіл поступок, на які готові піти сторони для розв'язання конфліктної / спірної ситуації. Застосування цього принципу є доцільними при розв'язанні конфліктів / спорів, предмет яких має доволі складну структуру, а сторони мають достатній запас часу для вирішення ключових питань, готові до пошуку максимально раціонального виходу із ситуації, що склалася, та зацікавленні у довгостроковій (стратегічній) перспективі ухвалених в такій спосіб рішень, які унеможливають у майбутньому поновлення та ескалації цього конфлікту / спору [3, с. 73].

Крім того, медіація покращує стосунки між зацікавленими сторонами. Зосереджуючись на комунікації та взаємопорозумінні, вона допомагає побудувати довіру, що може призвести до більш продуктивної майбутньої взаємодії. Міцніші стосунки між сторонами сприяють постійній співпраці у впровадженні та оцінці політики.

І нарешті, медіація часто призводить до креативних рішень, що обумовлено гнучким характером медіації, яка заохочує дослідження різноманітних інтересів та точок зору, зрештою збагачуючи ініціативи публічної політики.

Як справедливо зазначає Євгеній Бородин, взаємодія під час медіації покликана привести різноманітні інтереси до єдиної взаємоприйнятної позиції, тим самим відтворюється і підтримується порядок на початковому, базовому рівні соціальної структури суспільства. По суті, медіаційна взаємодія являє собою інструмент, за допомогою якого негативна енергія, породжена зіштовхненням суб'єктів соціальної дії, перетворюється на енергію, що позитивно спрямована на їх спільну дію. Тим самим медіація стає функціональним елементом структурно-інформаційного поля публічної політики, синергійно виконуючи функції досягнення згоди (консенсусу) і первинного конструювання відносин рівності. У такій спосіб відбувається трансформація медіації як неінституціональної практики на інституціоналізований процес, в основі якого лежить технологія досягнення відповідним чином оформленої та нормативно закріпленої угоди, дієвість якої «гарантується не лише доброю волею і згодою учасників переговорів, але і нормативними ресурсами суспільства і держави» [11, с. 42].

Разом з цим медіація в публічній політиці зіштовхується з певними викликами, які можуть перешкоджати її ефективності. Однією з головних перешкод імплементації медіації в публічну політику є наявність різноманітних інтересів залучених до розробки та реалізації публічно-політичних рішень зацікавлених сторін, що призводить до суперечливих пріоритетів, що може ускладнити зусилля з медіації. Оскільки під час розробки і реалізації публічної політики задіяні різноманітні суб'єкти (актори), які мають свої інтереси, потреби, бачення шляхів вирішення суспільнозначимих проблем тощо, то належне урядування вдається до процедури медіації для узгодження різних інтересів у суспільстві і досягнення на цій основі консенсусу щодо ключових питань вирішення проблеми. Як справедливо вказують В. Волошин та У. Мустафаєва, процедура медіації розвиває суспільство, вчить вести діалог, відстоювати свої інтереси, враховуючи при цьому думку інших громадян, поважати їх права, позицію, що в кінцевому рахунку сприяє зміцненню правопорядку і формування правової держави. Отже, для того щоб знизити ступінь протистояння між різними гілками влади, між суб'єктами владних повноважень та суспільством, щоб забезпечити врегулювання суперечок між конфліктуючими сторонами доцільно впроваджувати і поширювати альтернативні способи вирішення конфліктів, зокрема медіацію [12, с. 606].

На думку Анатолія Мельниченка та Юлії Радченко, запровадженню технологій та інструментів медіації у публічно-політичну практику сучасної України заважають такі основні перешкоди:

- брак законів і підзаконних актів в Україні, які регламентують застосування медіаційних процедур;
- непродуманість і хаотичність адміністративної реформи;

- недостатня поінформованість керівництва центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо можливостей медіаційних процедур у вирішенні конфліктних / спірних ситуацій;

- несформованість умінь і навичок медіації серед публічних службовців [13, с. 107].

Також суттєвим викликом імплементації медіації в публічну політику є брак довіри між зацікавленими сторонами. Коли сторони не вірять у процес медіації, їхня готовність до конструктивної взаємодії зменшується, що впливає на результати переговорів.

Ще однією значною проблемою є складність питань публічної політики, яка часто стосується багатьох зацікавлених сторін з різноманітними, а іноді й суперечливими інтересами. Ця складність може призвести до непорозумінь або дисбалансу сил, що ускладнює для медіаторів сприяння продуктивним розмовам і може вплинути на справедливість та ефективність ухваленого рішення.

На медіацію можуть впливати зміни в політичному порядку денному або зовнішній тиск, що може зірвати медіаційний процес. Ця динаміка ускладнює створення стабільного середовища для переговорів, де б всі сторони почувалися в безпеці.

До проблем імплементації медіації у сферу публічної політики, які здебільшого набувають факультативного характеру, відносять також і такі:

- культурні та мовленнєві бар'єри: медіація може бути ускладнена культурними та мовленнєвими відмінностями між зацікавленими сторонами, що вимагає від медіаторів чутливості до цих факторів;

- недостатня обізнаність та розуміння процесів медіації серед політиків та громадськості: це може призвести до хибних уявлень про роль медіації та її потенційні переваги у вирішенні політичних спорів, а також викликати опір застосуванню медіації. Деякі зацікавлені сторони можуть чинити опір медіації через брак розуміння або перевагу іншим методам вирішення спорів. Традиційні процеси прийняття рішень в публічних органах часто надають пріоритет більш змагальним підходам, що підриває інтеграцію медіації в рамки публічної політики;

- обмежені ресурси: медіація може вимагати значних ресурсів, включаючи час, фінансування та досвід. Обмеженою є доступність навчених (сертифікованих) медіаторів з досвідом роботи з питаннями публічної політики. Забезпечення участі кваліфікованих фахівців є важливим для ефективної медіації в публічній політиці. Без достатніх ресурсів медіатори можуть мати труднощі з впровадженням найкращих практик, що зрештою впливає на загальну ефективність медіації в контексті публічної політики.

На нашу думку, політична медіація набуває важливого значення для встановлення режиму сталої публічної політики та утриманні її на належному функціональному рівні, що покликано сприяти налагодженню взаємодії між зацікавленими сторонами. Саме завдяки політичній медіації стає можливим на основі ефективної комунікації між сторонами конфлікту досягати взаєморозуміння, що в підсумку сприяє виробленню політики, яка покликана задовольняти потреби громади, окремих соціальних груп. Тим самим забезпечується прозорість ухвалення публічно-політичних рішень, зміцнюється довіра до влади та її підтримка з боку населення, що має вирішальне значення для довготривалості публічної політики в сучасній Україні.

Крім того, в силу того, що медіація набуває деліберативного характеру, за її допомогою учасники обговорення можуть знаходити нетривіальні, інноваційні варіанти вирішення проблем, чого не завжди можна досягти за традиційний процес вироблення публічної політики. Поєднуючи екологічні, соціальні та економічні чинники, медіація ініціює та заохочує створення структур, що підтримують сталий розвиток. Політична медіація покликана не лише спрямовувати діалог зацікавлених сторін щодо вирішення існуючих проблем, але й, забезпечуючи до інклюзивну участь, підвищує легітимність та ефективність публічно-управлінських рішень, надає збалансованості владно-управлінському процесу. Медіацію без перебільшення можна розглядати як ключовий механізм вироблення публічної політики, оскільки за її допомогою формується комунікативний простір, де зацікавлені сторони залучаються до дієвого діалогу, що сприяє встановленню взаєморозуміння та співпраці, зміцненню потенціалу для сталого розвитку публічно-управлінських рішень у сучасній Україні.

Висновки

У сучасних умовах медіація відіграє одну з ключових ролей у розробці публічної політики, сприяючи дієвому діалогу між сторонами конфліктної / спірної ситуації. Вона створює середовище, сприятливе для відкритого спілкування — тут сторони можуть вільно маніфестувати свої інтереси, побоювання і занепокоєння. Завдяки медіації стає можливим виявлення і зняття суперечливих позицій, що допоможе виробити спільну мову і підвищить дієвість переговорного процесу.

Інтеграція медіації в публічну політику гарантує, що будуть почуті різні голоси, сприяючи інклюзивності в процесі прийняття рішень. Цей підхід є життєво важливим для вирішення складних суспільних проблем, оскільки він дозволяє ширшому спектру точок зору впливати на результати політики. Таким чином, ефективна медіація сприяє політиці, яка є не тільки більш комплексною, але й широко прийнятою.

Крім того, медіація забезпечує легітимність публічно-управлінських рішень, посилює серед учасників медіаційного обговорення почуття відповідальності за результат та прихильності до взаємоприйняттого варіанту вирішення конфлікту / спору. Така деліберація покликана звести до мінімуму опір сторін щодо ухвалення рішень та сприяє збалансованому впровадженню цих рішень. У підсумку це має призводити до запровадження сталої публічної політики, яка повною мірою повинна відтворювати інтереси людей, окремих громад і суспільства в цілому.

Також зосередження уваги на питаннях сталого розвитку та соціальної справедливості, що набуває особливої актуальності у післявоєнній Україні, сприятиме інтеграції медіації у сферу публічної політики. Перспективним напрямком тут є використання можливостей медіації для подолання розривів між конфліктуєчими інтересами, особливо в таких сферах, як забезпечення соціальної справедливості, розвиток громад, екологічна політика тощо.

Ключовими напрямками майбутнього розвитку медіації в публічній політиці можна вважати наступні: збільшення залучення маргіналізованих груп для покращення соціальної справедливості; вдосконалення навчальних програм для медіаторів з метою зосередження на проблемах публічної політики; розробка стандартизованих практик та етичних рекомендацій для медіаторів у публічному секторі.

Інтеграція медіації у сферу публічної політики передбачає стратегічне впровадження практик медіації в урядові та організаційні процеси. Ця інтеграція сприятиме налагодженню дієвого діалогу між сторонами конфліктних / спірних ситуацій, забезпечуючи врахування різноманітних точок зору під час розробки та впровадження політики. Отже, впроваджуючи технології та інструменти медіації у сферу публічної політики, політичні актори можуть сприяти інклюзивності та забезпечити більшу ефективність процесу ухвалення публічно-управлінських рішень.

Список посилань

1. Lee S. Mediation in Policy Implementation: A Comprehensive Guide to Effective Conflict Resolution. number Analytics. 2025. May 25. URL: https://www.numberanalytics.com/blog/mediation-in-policy-implementation#google_vignette.
2. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика: монографія. Київ: Інститут законодавства ВР України, 2018. 276 с.
3. Корнута Л. М. Щодо питання впровадження медіації в публічній службі. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2023. № 4. С. 69 — 75.

4. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 р. № 1875-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
5. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва, Державного стандарту соціальної послуги медіації та внесення зміни до Класифікатора соціальних послуг: Наказ Міністерства соціальної політики України від 03.06.2024 р. № 269-Н. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1159-24#n26>.
6. Вільчик Т. Б. Роль адвоката у реалізації функції медіації у кримінальному судочинстві. *Право та інновації*. 2015. № 4. С. 144 – 150.
7. Андреева О. Медіація як ефективний спосіб вирішення економічних спорів в умовах воєнного стану та післявоєнний період. *Право України*. 2023. № 10. С. 101 – 111.
8. Липовська Н. А., Бородін Є. Є. Інституційні засади застосування медіації в системі державного управління. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2020. № 2. С. 10 – 14.
9. Герасимович В. А. Особливості участі «третьої сторони» у політичному переговорному процесі. *Гілея: науковий вісник*. 2016. Вип. 113. С. 336 – 339.
10. Vuković S. *International Multiparty Mediation and Conflict Management: Challenges of Cooperation and Coordination*. London: Routledge, 2016. 212 p.
11. Бородін Є. Механізм медіації в системі публічного управління. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2019. № 2. С. 39 – 43.
12. Волошин В. Г., Мустафаєва У. С. Медіації як спосіб профілактики конфліктів у сфері публічного управління. *Публічне управління і регіональний розвиток*. 2021. № 3. С. 599 – 621.
13. Мельниченко А. А., Радченко Ю. В. Імплементация інструментів медіації у практику публічного управління та адміністрування. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2 (25). С. 104 – 110.

References

1. Lee, S. (2025, May 25). *Mediation in Policy Implementation: A Comprehensive Guide to Effective Conflict Resolution*. number Analytics. URL: https://www.numberanalytics.com/blog/mediation-in-policy-implementation#google_vignette.

2. Mazaraki, N. A. (2018). *Mediation in Ukraine: Theory and Practice: Monograph*. Kyiv: Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine.
3. Kornuta, L. M. (2023). On the issue of introducing mediation in the public service. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*. No. 4, 69 – 75.
4. On Mediation: Law of Ukraine dated (November 16, 2021), No. 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
5. On approval of the State Standard of Social Mediation Service, the State Standard of Social Mediation Service and amendments to the Classifier of Social Services: Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine dated 03.06.2024 No. 269-N. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1159-24#n26>.
6. Vilchuk, T. B. (2015). The role of a lawyer in the implementation of the mediation function in criminal proceedings. *Law and Innovations*. No. 4, 144 – 150.
7. Andreeva, O. (2023). Mediation as an effective way to resolve economic disputes under martial law and the post-war period. *Law of Ukraine*. No. 10, 101-111.
8. Lypovska, N. A., Borodin Ye. Ye. (2020). Institutional principles of the use of mediation in the system of public administration. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, No. 2, 10-14.
9. Herasymovych, V. A. (2016). Peculiarities of the participation of the “third party” in the political negotiation process. *Hileia: scientific bulletin*, No. 113, 336-339.
10. Vuković, S. (2016). *International Multiparty Mediation and Conflict Management: Challenges of Cooperation and Coordination*. London: Routledge.
11. Borodin, Ye. (2019). The mechanism of mediation in the public administration system. *State and regions. Series: Public administration*, No. 2, 39-43.
12. Voloshyn, V. H., & Mustafaieva, U. S. (2021). Mediation as a method of conflict prevention in the sphere of public administration. *Public Administration and Regional Development*. No. 3, 599-621.
13. Melnychenko, A. A., & Radchenko, Yu. V. (2020). Implementation of mediation tools in the practice of public management and administration. *Public administration and customs administration*, No. 2, 104-110.

Kamil Prymakov

*Candidate of legal sciences, doctoral student of the Department of Political Science,
Sociology and Public Administration*

Oles Honchar Dnipro National University (Dnipro, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-6143-8474>

e-mail: primakov_k@ukr.net

**ADVANTAGES AND DIFFICULTIES OF IMPLEMENTING
MEDIATION PRACTICES INTO PUBLIC POLICY IN
CONTEMPORARY UKRAINE**

Abstract

The article reveals the possibilities of mediation for increasing the effectiveness of public policy in modern Ukraine. The Law of Ukraine “On Mediation”, the State Standard of Social Service of Mediation are analyzed to establish the mediality of conflicts (disputes) in the field of public policy. In particular, it is found that the mediality of conflicts (disputes) in the field of public policy will mean compliance with specific criteria (conditions) under which the effectiveness and / or possibility of the mediation procedure is ensured.

The advantages and disadvantages of mediation in the public policy of modern Ukraine are determined. In particular, the advantages of mediation in public policy include: improving communication; strengthening cooperation; improving problem solving; making more creative decisions; reducing conflicts; saving money and other resources. The obstacles to the implementation of mediation in the public policy of modern Ukraine include: the presence of diverse interests of stakeholders, which leads to conflicting priorities, and this can complicate mediation efforts; lack of trust between stakeholders; the complexity of public policy issues, which can lead to misunderstandings or an imbalance of power; the volatility of the political environment, which makes it difficult to create a stable environment for negotiations; the presence of cultural and language barriers; insufficient awareness and understanding of mediation processes among politicians and the public, which increases resistance to the use of mediation; limited resources.

It has been proven that political mediation is of great importance for establishing a stable public policy regime and maintaining it at the proper functional level, which is designed to facilitate interaction between stakeholders. It is emphasized that it is thanks to political mediation that it becomes possible to achieve mutual understanding on the basis of effective communication between the parties to the conflict, which ultimately contributes to the development of a policy designed to meet the needs of the community and individual social groups. This ensures transparency in the adoption of public and political decisions, strengthens trust in the authorities and their support from the population, which is crucial for the longevity of public policy in modern Ukraine.

Keywords: mediation; mediality of conflicts; public policy; political communication; lack of trust; diversity of interests; volatility of the political environment; sustainability of public policy.

Стаття надійшла до редакції 24.10.25

© Примаков К. Ю., 2025